

Täysistunto

Torstai 4.4.2024 klo 16.00—19.02

10. Lakialoite laiksi sairausvakuutuslain 10 luvun 1 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 11/2024 vp Arja Juvonen ps

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Tähänkin asiaan varataan 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei päästä läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tässäkin edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.53 Arja Juvonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsittelyssä on lakialoite laiksi sairausvakuutuslain 10 luvun 1 §:n muuttamisesta, ja tämäkin on uusinta vuodelta 2022. Edellinen lakialoite ja tämä liittyvät yhteen. Tällä lakialoitteella esitetään, että myös henkilöllä, joka osallistuu vakavasti sairaan läheisensä saattohoitoon, olisi oikeus erityishoitorahaan. Erityishoitoraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu vakuutetun osallistumisesta lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen. Eli vastaavanlainen erityishoitoraha tällä lakialoitteella halutaan voimaan myös henkilölle, joka osallistuu läheisensä saattohoitoon.

Elämän loppuvaiheen asiantuntijatyöryhmän näkemyksen mukaan Suomessa olisi harkittava Ruotsin-mallin mukaista lainsäädäntöratkaisua, jossa turvataan tuki henkilöille, jotka hoitavat vakavasti sairasta läheistään. Ruotsin sosiaalipalvelulain mukaan sosiaalilautakunnan on tarjottava tukea henkilöille, jotka hoitavat vakavasti sairasta läheistään. Ja Ruotsissa tästä on myös laadittu kunnille lainkohdan soveltamisohje.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti kolmikantaisen työryhmän ja valmisti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin vanhempien ja omaistensa hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin kumoamisesta — työelämän tasapainodirektiivi — edellyttämät muutokset Suomen työlainsäädäntöön. Tämä direktiivi sisältää muun muassa oikeuden viiden päivän omaishoitovapaaseen, ja tämä tuli voimaan viime eduskuntakaudella. Eli omaisella on mahdollisuus saada omaishoitovapaata viisi päivää vuodessa.

Direktiivi saatettiin kansallisesti voimaan lailla, ja omaishoitovapaata voidaan käyttää esimerkiksi saattohoidossa olevan omaisen hoitamiseen, mutta vapaan palkattomuus rajoittanee sen käyttöä merkittävästi. Eli juurikin tästä syystä olisi tärkeää, että tällainen eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2024 vp

tyishoitoraha olisi mahdollinen henkilölle, joka osallistuu vakavasti sairaan läheisensä saattohoitoon.

Voimassa olevat säännökset sekä työ- ja virkaehtosopimukset mahdollistavat virka- tai työvapaan myöntämisen jo nyt valtion, kunnan ja yksityisten palveluksessa oleville työntekijöille, mikäli työntekijä esittää luotettavan selvityksen saattohoitotilanteesta. Tällaisen vapaan saaminen palkallisena edellyttäisi muutoksia sosiaaliturvalainsäädäntöön ja ehkä muihinkin säännöksiin. Mutta jos sairausvakuutuslain 10 luvun 1 § muutettaisiin, se olisi sitten se apu ja tuki henkilölle, joka hoitaa sairasta läheistään, ja hän saisi tämän korvauksen.

Vielä on se, että erityishoitoraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä ansionmenetystä, joka aiheutuu vakuutetun osallistumisesta lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen taikka hänen osallistumisestaan vakavasti sairaan läheisensä saattohoitoon, ja tämä viimeinen virke on juurikin se, mitä lakiin esitän: ”...taikka hänen osallistumisestaan vakavasti sairaan läheisensä saattohoitoon.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

18.57 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä jälleen edustaja Juvonen on tärkeän asian äärellä. Tästä eksaktista aloitteesta: En osaa sanoa näistä vaikutuksista, minkälaisia taloudellisia vaikutuksia tällä olisi, mutta eittämättä olisi varmasti tarpeen tätäkin asiaa enemmän viedä eteenpäin, oikeastaan johtuen siitä, että meillä tämä ikärakenne tässä maassa on kohtuullisen dramaattisesti muuttunut. Tällä viitataan siis siihen, että meillähan monessa lainsäädännössä on lähdetty juuri siitä, että on haluttu turvata ihmisille mahdollisuus osallistua esimerkiksi juuri oman jälkikasvunsa hoitamiseen tai se, että, mikäli jälkikasvulle jotain tapahtuu, vanhemmat pystyvät sitten muun elämänsä järjestämään niin, että voivat olla siinä tukena.

Mutta entistä enemmänhan meille tulee tilanteita eteen, missä ei olekaan kysymys siitä, voimmeko jollakin tavalla helpottaa jälkikasvumme elämää niinä vaikeina hetkinä, vaan on kysymys siitä, miten me huolehdimme meidän ikäihmisistä. Ja kun katsomme meidän väestörakennetta, niin todella, tilanne on se, että Suomi harmaantuu kovaa vauhtia ja varmasti tulee eteen tilanteita, missä entistä enemmän myös ihmisten läheiset — olivat he sitten biologisia läheisiä tai muuten läheisiä — osallistuvat sitten loppuvaiheessa myös niihin asioihin, joilla voidaan auttaa ikäihmistä viimeisinä hetkinä, on hän sitten saattohoidossa tai on kysymys vaikka ylipäätänsä siitä, millä tavalla se oma elämä sitten sujuu siinä vaiheessa, kun ikää on tullut lisää.

Siinä mielessä ajattelisin, että tällaista keskustelua, jota tässä nyt myös edustaja Juvosen aloitteella on nostettu, olisi varmaan syytä jatkaa. Ja niin kuin edustaja Juvonen tässä hyvin kävi läpi, meillä on esimerkkejä muista maista, millä tavalla on toimittu ja minkälaisia järjestelmiä on käytössä, niin että on varmasti syytä kyllä tätä selvittelyä jatkaa. Toivottavasti tilanne todella tulevaisuudessa voisi olla sitten sellainen, että helpotettaisiin entistä enemmän ihmisten osallistumista ja pärjäämistä myös sellaisessa tilanteessa, että osallistuu, esimerkiksi nyt tässä tapauksessa, läheisensä saattohoitoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2024 vp

18.59 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Räsäselä hyvästä puheenvuorosta. Todellakin kustannuksista voisi todeta sen, että voisin arvioida, että kustannukset eivät kuitenkaan olisi mitenkään valtaiset. Tässä puhutaan inhimillisyydestä ja empatiasta ja siitä, että hoidetaan sitä omaa läheistä. Yleensä nämä ajat, joita tällaiseen hoitoon tarvitaan, eivät kuitenkaan ole pitkän pitkiä, vaan tilanne voi tulla hyvinkin äkkiä ja yllättäen, ja se voi olla loppujen lopuksi myös aika lyhyt se aika, jos käytettäisiin sitä oikeutta ja mahdollisuutta tällaiseen vapaaseen ja korvaukseen.

Tämä lakialoite on todellakin jo vuonna 2022 tehty ensimmäisen kerran, ja silloinen ministeri, Sarkkinen, kertoi täällä eduskuntasalissa, kun asiasta tiedustelin, että tämä asia oli myös siellä selvityksessä, että mitenkä tämän kanssa olisi mahdollista edetä. Olisi hyvä nyt sitten saada se selvyys, voidaanko tätä viedä eteenpäin. Minulla ei ole valitettavasti siitä vielä käsitystä. Mutta näkisin, että tämä olisi yksi vastaus myös siihen, että voidaan kehittää ja parantaa omaishoidon laatua ja antaa se signaali omaisille, että heidän tekemällään työllä ja avulla on merkitystä. Sillä on mahdollista myös karsia kustannuksia. Ja mikä onkaan sen parempi paikka kuin olla omassa kodissa näinä hetkinä? Siellä omaiset pystyisivät tätä tärkeää työtänsä tekemään.

Näillä ajatuksilla tämä lakialoite lähteköön sinne sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, ja katso, mitä siellä voidaan tehdä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.